

kompatibilitásról sem lehet szó, legfeljebb a legtágabb metafizikai értelemben, amelyben minden vallás az egyetlen Istent imádja, hiszen logikailag sem imádkozhat semmi egyebet. Egy az Isten, s tegyük hozzá sietve: maximum! A romantikus mezbe bűjtött posztmodern érvelés a hit lényege iránt marad teljesen érzéketlen, amikor azt állítja, hogy a sokszorosan rétegződött és tagolt igazsághoz, az Igazsághoz sok különböző út vezethet el. A hívő ember nem választ tetszés szerinti útvonalat, hanem elindul azon, amelyet saját hagyományából és önfelfogásából – *hitéből* – következően az egyedüli célba érő útnak *tud*. Sokkal pontosabb és kifejezőbb, ha a vallásokat a végső igazságról való beszéd egymástól eltérő lexikájú és grammatikájú nyelveinek tekintjük. A vallásokra is igaz, ami a nyelvekre áll: tág értelemben vett kultúrafüggő tény, hogy az egyik nyelven el tudok mondani, képes vagyok kifejezni valamit, amit a másik nyelven nem, és megfordítva. A legkülönbözőbb vallási kultúrák is ennek a közös „összbeszédnek” a részei, különböző hozzájárulások a „*nyelveken szólás*” képességéhez. S ahogy az anyanyelv abszolút otthon és biztonságot jelent az azonos nyelveken szólók számára, a vallási „anyanyelv” egynyelvűsége is ugyanezt az érzetet keltheti.

De idegen nyelven beszélünk akkor, amikor a másik vallásáról szövegünk: minden esetben az anyanyelvünkről fordítjuk le mások nyelvére a közlendőinket, s mások információit – hogy értelmezni tudjuk azokat – mindig a magunk nyelvére fordítjuk vissza. A tanult nyelveken folytatott dialógusok sohasem válhatnak a teljes és tökéletes megértés párbeszédeivé, hiszen minduntalan saját anyanyelvünkön – és csakis azon – vagyunk képesek gondolatainkat a legvilágosabban kifejezni. Ámde a tanult nyelvek közlekedést biztosítanak a nyelvek között, s ismeretük – még ha nem tökéletes is – megértést az eltérő kultúrák sűrűjében: annak képességét, hogy a másik hangképzését ne artikulálatlan üvöltésnek, hanem érzelmeket és gondolatokat megszólaltató tagolt ember beszédnek érzékeljük.

Tanuljunk nyelveket!

Halasi Zoltán

HÁRMASÚT

1. Memento

Anyád szoptat: milyen pongyolát visel?
 A szőnyeg mintája, amelyre a mérlegről esel.
 Ujjad cumizva fogod: hogy hívják azt a tárgyat?
 Melyik bútor felé araszolgatsz a bilivel?
 Mikor főlemel: a szaga apád hónaljának.

A bakancs: a fűzővel bajlódasz törökülésben.
 Ronccsá lőtt mentőautó, de melyik téren?
 Hol ettél először madártej?
 Miért rohan rád a brancs a bölcsödében?
 Mi a jeled?

Ki marad otthon veled? Himlőd van, rubeolád.
Mielőtt elviszi a rák, mit szív a nagyapád?
Egy képtől félsz: ágyad fölött, a hengerelt falon van.
Álom: lift menekít a föld alatt az óceánon át.
Elcseréltek valakivel: ez a rögeszme honnan?

2. Vitel

Visz falura, nagyszüleimhez,
dobálós, farmotoros Ikarusz,
az ablak szemét portenyér födi,
kórtermi hó, veritékfelhő, asztmás
kis hús- és rongybatyut, a busz
visz falura.

Szegedre visz később az úrias,
tágas büfékocsi, rántotta, kávé,
az akácсорok is alattvalók,
országnyi émely a gyomorban,
kisportolt gőg, az expressz
Szegedre visz.

A körúton Budáról Pestre,
tűzfoltos arcok, magukban beszélők,
tangóharmonikával bálaszőnyeg
cserél helyet, cserélődik a bűz is,
zörgő kocsi, éjféli hegedű sír,
visz a hatos.

Bicikli visz ki Erzsébet felé,
a Havannán dinnyepiramis,
erjedés, dongók, „Cső köcsög”
(falfirka), fű tövén injekcióstűk,
szülőterápiára (imába torkoll)
bicikli visz.

Csetlik-botlik a Szigony utcán,
újsághalmon, üvegtörmeléken,
óvszerfoszlányon, rosszlányokon át,
visz nyúló nyárban, tompa télben,
hepehupákon, szinte féltőn,
haza a láb.

3. Kérdések

Mi is a test? A test mivel beszélget?
Szerintem semmivel. Jeleket ad.
A test potens: örülhet avagy félhet.
A test a beteljesült akarat.

Nem lenni, nem is meghatározódni.
Ilyesmire csak a lélek való.
Hogy közben sülne is, akár a flódni,
vagy éppen elégnie volna jó?

Ki tehet kedvükre? Ki hozza össze
ezt a két végzetesen idegent?
Mikor melyiknek int? „No, bújssz-e, jössz-e?”
És hol ebben a káoszban a rend?

Bán Zoltán András

HÖLGYSZONÁTA (I)

1. Előjáték Párizsban – Lob der Frauen

Ha jól tudom, úgy kezdődött, hogy Jean-Paul, Marina férje pár napos bretagne-i tartózkodása után belépett a párizsi Marais negyedben található háromszobás lakásukba. Langyos, késő tavaszi nap. Kedd. Jean-Paul éhes volt és fáradt. De mindeneke előtt szomjas, gondolom. Valószínűleg fél kettőre járt. Szerintem kedden. Mindamellet lehetőséges, hogy mégis hétfő volt. A nagy, négyszobás lakás üres volt, ennyi látszik bizonyosnak. És talán ez is: levelet talált a konyhaasztalon, mellette videokazetta hevert. A levél, bár én magam sosem láttam, valahogy így szólt: „Ezt nézd meg! Csókok és ölelés: M.” Ha jól sejtem, az M. ezúttal nem azt jelentette, hogy „Marina”, hanem azt, hogy „Mouchette”. Legyeckse. Ez kedves, gondolom. Úgy képzelem, szerettek becézgetni egymást ez a Marina meg ez a Jean-Paul. És szerettek még sok minden mást is csinálni együtt. Ha jól sejtem, nyolc éve voltak házasok. Ám ez a legkevésbé sem törté le pajkoskodó kedvüket. A legkevésbé sem. Mert igaz van a Filozófusnak, aki szerint a házasságban is létezik esztétikai mozzanat, és a házasság maga egy esztétikai hangábra. (*Einheits-Klänge.*)

Jean-Paul nyilván nem sietett (már máskor is üzent így Marina), mindamellet, feltelezem, meglepődött kissé, mindeneke előtt azon, hogy a felesége nincs otthon; kivett egy doboz sört a hűtőből, magához vette a kazettát, elindult a hálószozába, még útközben felszakította a doboz fémmzárját, az ajtóban megállt, nagyot húzott a sörből, aztán feltehetően odaült az ágyra, meglazította nyakkendőjét, lerúgta cipőjét, és a távirányítóval bekapcsolta a gépet. (Lehetséges, hogy előbb behúzta a függönyt? És ha